

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

на комисия, определена с разпореждане от 17.02.2017 г.
на Председателя на Върховния касационен съд,
в състав: съдия Маргарита Соколова, съдия Мими Фурнаджиева,
съдия Зоя Атанасова – докладчик

Днес, 11 април 2017 г., на основание т.7.1 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от ОСГК, ОСТК и ОСГТК на ВКС се проведе подготвително заседание на комисия в състав: съдия Маргарита Соколова, съдия Мими Фурнаджиева и докладчикът - съдия Зоя Атанасова за преценка допустимостта на искането по чл.292 ГПК, направено от състав на ВКС – Четвърто гражданско отделение с определение № 64/16.02.2017 г. по гр.дело № 3502/2016 г. за постановяване на тълкувателно решение от ОСГК на ВКС по правния въпрос: „може ли съдът в производството по иск с правно основание чл.2,ал.1 ЗОДОВ по възражение на насрещната страна да намали обезщетението за имуществени вреди, съставляващи разходи за адвокатско възнаграждение в наказателното производство” и по възможността за редакция на въпроса.

С разпореждане от 17.02.2017 г. на Председателя на Върховния касационен съд е постановено да се образува тълкувателно дело № 1/2017 г. по описа на ВКС, Гражданска колегия, за приемане на тълкувателно решение по правния въпрос: може ли при предявен иск с правно основание чл.2,ал.1,т.3 ЗОДОВ за присъждане на обезщетение за имуществени вреди, които се състоят в заплащане на адвокатски хонорар, да се намали поради прекомерност адвокатското възнаграждение в наказателния процес.

С предложение от 13.03.2017 г. комисията и докладчикът са приели, че искането по чл.292 ГПК за постановяване на тълкувателно решение от ОСГК на ВКС по поставения правен въпрос е допустимо и въпросът не следва да се редактира. На основание т.7.3 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от ОСГК, ОСТК и ОСГТК на ВКС е постановено предложението да се представи на Председателя на ВКС за насрочване на тълкувателното дело.

С разпореждане от 22.03.2017 г. на и.ф.Председателя на ВКС е постановено гр.дело № 3502/2016 г. на ВКС, IV г.о. да се присъедини към т.дело № 1/2017 г. на ОСГК по въпроса: може ли съдът в производството по иск с правно основание чл.2,ал.1 ЗОДОВ по възражение на насрещната страна да намали обезщетението за имуществени вреди, съставляващо разходи за адвокатско възнаграждение в наказателното производство.

Предложението за постановяване на тълкувателно решение по посочения правен въпрос е направено с определение № 64/16.02.2017 г. по гр.дело № 3502/2016 г. на ВКС, IV г.о.

С определението съдебният състав е приел, че са налице предпоставките на чл.292 ГПК, поради противоречиво разрешаване на правния въпрос от състави на ВКС с решения, постановени по чл.290 ГПК както следва: решение № 255/02.11.2015 г. по гр.дело № 1011/2015 г., Трето гражданско отделение, решение № 332/04.01.2016 г. по гр.дело № 2807/2015 г. на ВКС, Трето гражданско отделение и решение № 442/08.04.2016 г. по гр.дело № 1643/2015 г., Четвърто гражданско отделение.

С решение № 255/02.11.2015 г. по гр.дело № 1011/2015 г. на ВКС, III г.о. и решение № 332/04.01.2016 г. по гр.дело № 2807/2015 г. на ВКС, III г.о., постановени по чл.290 ГПК е разрешен правният въпрос: може ли при предявен иск с правно основание чл.2 от ЗОДОВ за присъждане на обезщетение за имуществени вреди, които се състоят в заплащане на адвокатски хонорар да се намали поради прекомерност адвокатското възнаграждение в наказателния процес. С двете решения съдебният състав е приел, че разноските, извършени в наказателното производство, представляват имуществена вреда по смисъла на чл.2, ал.1 от ЗОДОВ, тъй като са пряка и непосредствена последица от увреждането/незаконното наказателно преследване/. Прието е, че адвокатското възнаграждение за защита по наказателното дело се включва в тези разноски, поради което при предявен иск по чл.2 от ЗОДОВ се дължи обезщетение за заплатения адвокатски хонорар, но само до разумния и обичайния размер. В двете решения е прието, че в съответствие с добрите нрави уврежданият също трябва да положи усилия, за да не увеличава размера на вредите. В противен случай съобразно чл.83, ал.2 от ЗЗД длъжникът не дължи обезщетение за вредите, които кредиторът би могъл да избегне, като положи грижа на добър стопанин. Възприето е становището в правната литература, според което тази хипотеза е позната като „последваща вина на пострадалия”, която се обосновава с принципа на добросъвестността. Посочено е, че поведението на кредитора по време на причиняване на вредата или след това трябва да е съобразено с този принцип. Съдът е приел, че след като пострадалият е могъл да получи правна защита по наказателното дело на разумна и нормална за пазарните условия цена, но вместо това е извършил прекомерни и неоправдани разходи, гражданският съд е длъжен в съответствие с чл.83, ал.2 от ЗЗД да намали обезщетението за заплатения от пострадалия адвокатски хонорар в наказателното производство до размер, съобразен с фактическата и правна сложност на наказателното дело. Прието е също и с двете решения, че критерии за обичайния размер на адвокатското възнаграждение се съдържат в Наредба № 1 от 9 юли 2004 г. за минималните размери на адвокатските

възнаграждения и че съдът следва да се съобрази с фактическата и правна сложност на наказателното дело.

С решение № 442/08.04.2016 г. по гр.дело № 1643/2015 г. на ВКС, IV г.о., постановено по чл.290 ГПК, съдебният състав се е произнесъл по правния въпрос: може ли в производството по гражданското дело при предявен иск с правно основание чл.2,ал.1,т.2 ЗОДОВ в редакцията на текста преди изм.с Д.в.бр. 98/2012 г. за присъждане на обезщетение за претърпени имуществени вреди съдът да извършва преценка относно заплатения в наказателното производство адвокатски хонорар с оглед неговата прекомерност, съобразно действителната правна и фактическа сложност на делото. Прието е разрешението, че при предявен иск с правно основание чл.2,ал.1,т.2 ЗОДОВ в редакцията на текста до изменението с Д.в.бр.98/2012 г., сега чл.2,ал.1,т.3 ЗОДОВ, за присъждане на обезщетение за претърпени имуществени вреди, изразяващи се в заплатено от подсъдимия/обвиняемия адвокатско възнаграждение за защита в наказателното производство, приключило с оправдателна присъда или при прекратено наказателно производство, съдът не може на основание чл.78,ал.5 ГПК по искане на насрещната страна да определи по-нисък размер на разноските в частта на заплатеното адвокатско възнаграждение в наказателното производство, поради прекомерност, съобразно действителната правна и фактическа сложност на наказателното дело.

Като взема предвид правния въпрос, по който е допуснато касационно обжалване и даденото разрешаване с решенията № 255/02.11.2015 г. по гр.дело № 1011/2015 г. на ВКС, III г.о., решение № 332/04.01.2016 г. по гр.дело № 2807/2015 г. на ВКС, III г.о., и № 442/08.04.2016 г. по гр.дело № 1643/2015 г. на ВКС, IV г.о., постановени по чл.290 ГПК, комисията преценява, че е налице противоречиво разрешаване от ВКС на правния въпрос: може ли при предявен иск с правно основание чл.2,ал.1,т.3 ЗОДОВ за присъждане на обезщетение за имуществени вреди, които се състоят в заплащане на адвокатски хонорар, да се намали поради прекомерност адвокатското възнаграждение в наказателния процес, който е включен в предмета на т.дело № 1/2017 г. на ОСГК на ВКС с първоначалното разпореждане на Председателя на ВКС от 17.02.2017 г. Това е така, тъй като с решения на състави на ВКС, постановени по чл.290 ГПК – от една страна с решение № 255/02.11.2015 г. по гр.дело № 1011/2015 г. на ВКС, III г.о.и решение № 332/04.01.2016 г. по гр.дело № 2807/2015 г. на ВКС, III г.о. и от друга с решение № 442/08.04.2016 г. по гр.дело № 1643/2015 г. на ВКС, IV г.о., един и същ процесуалноправен въпрос е разрешен по различен начин.

Предложението за постановяване на тълкувателно решение от ОСГК на ВКС по правния въпрос: може ли съдът в производството по иск с правно основание чл.2,ал.1 ЗОДОВ по възражение на насрещната страна да намали обезщетението за имуществени вреди, съставляващи разходи за

адвокатско възнаграждение в наказателното производство е направено от съдебен състав на ВКС по висящо гражданско дело в производство по чл.288 ГПК.

Комисията преценява, че посоченият въпрос не е относим към цитираната по-горе практика на ВКС. Във всяко от решенията № 255/02.11.2015 г. по гр.дело № 1011/2015 г. на ВКС, III г.о., решение № 332/04.01.2016 г. по гр.дело № 2807/2015 г. на ВКС, III г.о. и № 442/08.04.2016 г. по гр.дело № 1643/2015 г. на ВКС, IV г.о, всички по чл.290 ГПК е поставен и разрешен правният въпрос: може ли при предявен иск с правно основание чл.2,ал.1,т.2 ЗОДОВ за присъждане на обезщетение за имуществени вреди, които се състоят в заплащане на адвокатски хонорар да се намали адвокатското възнаграждение в наказателния процес, но само поради прекомерност. В обхвата на въпроса е включена само хипотезата намаляване на претендирано обезщетение за имуществени вреди по чл.2,ал.1 от ЗОДОВ, представляващи адвокатски хонорар, изплатен в наказателния процес поради прекомерност. Поставения въпрос в искането по чл.292 ГПК, формулирано с определение № 64/16.02.2017 г. по гр.дело № 3502/2016 г. на ВКС, IV г.о., който е присъединен към т.дело № 1/2017 г. на ОСГК на ВКС е с различно съдържание. Същият касае възражение на ответника по предявен иск с правно основание чл.2 ЗОДОВ за присъждане на обезщетение за имуществени вреди във всякакъв аспект, като цитираната практика в това отношение не е противоречива.

Като взема предвид изложените съображения комисията намира, че искането по чл.292 ГПК за постановяване на тълкувателно решение от ОСГК на ВКС по правния въпрос - може ли съдът в производството по иск с правно основание чл.2,ал.1 ЗОДОВ по възражение на насрещната страна да намали обезщетението за имуществени вреди, съставляващи разходи за адвокатското възнаграждение в наказателното производство е недопустимо и следва да се отклони. Становището на комисията е, че въпросът не следва да се редактира. На основание т.7.2 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от ОСГК, ОСТК и ОСГТК на ВКС настоящото предложение следва да се представи на Председателя на ВКС, който да насрочи заседание на ОСГК за проверка на допустимостта на искането.

КОМИСИЯ В СЪСТАВ: съдия Маргарита Соколова
съдия Мими Фурнаджиева
съдия Зоя Атанасова - докладчик